

"Mere, mageløst og mangfoldigt"

Film udspil 2007-2010

Danske Filminstruktører

1.	INDLEDNING	2
2.	FLERE FILM – FLERE MIDLER	2
3.	FILMSTØTTE OG SAGSBEHANDLING	3
4.	TALENTUDVIKLING	4
5.	DISTRIBUTION AF KORT- OG DOK. FILM	5
6.	SAMARBEJDE MED TV	6
7.	BESKYTTELSE AF DANSK FILM	6
8.	DET NYE FILMFORLIG OG FILMLOVEN	7
9.	AFSLUTNING	8

Indledning :

Vi har i Danmark et utroligt velfungerende filmstøttesystem, der udspringer fra en filmlov, som for mange nærtstående lande fortsat kun er en ønskedrøm.

Vedtagelsen af filmloven og den administrative håndtering af støttesystemet har været medvirkende årsag til, at vi i dag med stolthed kan sige, at "Dansk Film" er en succes. Det går simpelthen rigtigt godt ! De danske instruktører er ophav til en lang række forskelligartede film, der har et stort og voksende publikum, filmene vinder mange priser i udlandet og selv udenlandssalget er stigende.

Skal Danske Filminstruktører pege på tre helt centrale årsager hertil, må det være den udvikling og professionalisering, der er sket af branchen – fra filmskolen til ændringen af produktionsformerne, og dels den helt unikke konsulentordning, som ikke findes bedre nogen andre steder i verden. Og sidst, men ikke mindst, at man fra politisk side gav filmbranchen en kæmpe saltvandsindsprøjtning ved at hæve filmstøtten markant i slutningen af 1990'erne. Dette løft i støtten har klart været en medvirkende årsag til, at "Dansk Film" er et begreb, man taler om i ind- og udland.

Flere film – flere midler :

Det siger sig selv, at skal vi fortsætte med at videreudvikle de danske film, må området sikres det økonomiske grundlag, som gør dette muligt. En beskæring af filmstøtten eller en bevaring af det nuværende niveau, vil ikke kunne undgå at have en negativ indvirkning på den meget positive udvikling p.t. Nedenstående anbefalinger skal derfor ses i lyset heraf.

Danske Filminstruktører mener, at filmmarkedet uden problemer kan rumme **35 biografilm** om året. Af disse skal 22 være spillefilm, de 8 skal være øremærket til børne- og ungdomsfilm, mens man med de sidste 5 skal benytte sig af det nye og spændende format; dokumentarfilm i spillefilmslængde.

Erfaringerne viser, at der sagtens kan være 2-3 uger mellem hver dansk filmpremiere, og at filmene ikke kannibaliserer hinanden – det viser tallene fra 2005. Det er også således, at børne- og ungdomsfilm og biografdokumentarfilm kan have premiere samtidigt, idet de henvender sig til et forskelligt publikum. Samtidigt afspejler biograftallene fra denne sommer også, at spillefilm sagtens kan have premiere om sommeren – noget distributørerne ellers ikke har haft mod på før. Et stort antal film er også en garanti for, at man bevarer den mangfoldighed vi har i udbuddet af film. Forsommerens debat om en "film-ensretning" kan vi ikke genkende eksistensen af !

Derudover bør der skabes mellem **55-60 dokumentarfilm**, hvoraf 25% skal være rettet mod børn og unge. Dokumentarfilmen og dens tradition er et langt og

historisk set helt unikt bidrag til danskernes kulturarv. Vi har stadig brug for at styrke og bevare den dokumentariske fortælling, fastholde og formidle særlige begivenheder fra verden udenfor, som det omkringliggende samfund kan spejle sig i. Det bliver stadig mere påkrævende, at der er tid til at fortælle andre historier fra virkeligheden, end dem vi oplever kortvarigt igennem TVs sendeflade. Dokumentarismen er i en rivende udvikling disse år og en forøgelse af antallet af film vil understøtte den styrke og mangfoldighed talentmassen besidder.

Slutteligt skal en pulje til Talentudvikling fortsat skabe mellem **10-12 film** om året. Mere herom senere.

Filmstøtte og sagsbehandling :

Det gældende støttesystem er godt, men intet system er fejlfrit. Igennem årene har vi observeret hvordan støttemidlerne til den enkelte film blev færre og færre, hvilket sørgeligt nok især har ramt de kunstneriske kræfter. Da filmstøttesystemet baserer sig på filmloven, som er en kunstlov, er det navnlig vigtigt, at de som skaber filmene gives arbejdsbetingelser, som er acceptable – dvs. at man i højere grad lader støtten følge de skabende kunstnere. Derfor må **manuskriptstøtten** sættes op. Gode manuskripter er en mangelvare, som det tager tid at skrive, og der er derfor ikke overensstemmelse mellem støtten fra DFI og det arbejde, som ønskes udført. Derudover må det være et absolut krav, at ønsker fra konsulentside om omskrivninger af manuskriptet selv sagt efterfølges af yderligere støtte – ellers kan det virke som om man fra DFI's side indirekte bifalder "gratis-arbejde".

Animation er en meget alsidig og foranderlig del af medielandskabet. Danske Filminstruktører mener det vil være en nødvendighed for udviklingen af den danske animationsbranche, at støtte filmkonsulenternes forståelse for animationens vilkår. Konsulenterne bør trænes i at forholde sig til dette område og dermed få bedre mulighed for at udvikle animationen i Danmark og understøtte de nyuddannede animationsinstruktører. I denne forbindelse mener vi det er af alt afgørende betydning, at DFI og TV-stationerne i fællesskab økonomisk forpligtes til at bakke op om danske animationsprojekter.

En lang række **dokumentarister** har gennem længere tid klaget over DFI-sagsbehandlingstiden, de formåsløse gennemskrivninger og udviklingsperioder, der varer flere år. Udviklingen af dokumentarfilm skal stadig styrkes. Alt for mange film mister deres værdi, aktualitet og finansieringsgrundlag, fordi sagsbehandlingen er for lang og træg. Vi vil begrænse tidshorisonten og revurdere udviklingen af kort- og dokumentarfilmområdet ved at foreslå, at der etableres en særlig **udviklingspulje**, der skal sikre, at aktuelle begivenheder, steder, hovedpersoner og finansielle partnere ikke falder fra i den skabende og kreative proces. I Sverige har man introduceret ideen om en "udviklingskonsulent" og det kunne med fordel

undersøges om det kan have betydning for muligheden for kortere sagsbehandlingstider.

Vi mener også det er tankevækkende, at så mange film har samme **budgetstørrelser**. Dette kunne tyde på en "uniformisering" blandt produktionsselskaberne, hvilket næppe er til gavn for mangfoldigheden af film. En måde at imødegå dette på, er at gøre det muligt for instruktøren at producere sine egne film. Det vil både øge diversiteten og medføre billigere film. I visse projekter ville et simpelt regnestykke kunne dokumentere, at produktionsselskabet er et både fordyrende og i princippet unødvendigt element for filmen. Produktionen af disse film skal selv sagt foregå efter samme støttevilkår, regler og procedure, som alle andre filmproduktioner er underlagt.

Danske Filminstruktører må også **klart afvise** enhver form for **slate-funding**. Dels mener vi ikke de danske producenter er uddannet til at kunne træffe den slags kunstneriske beslutninger, som er nødvendige for slate-funding, (kun en kunstnerisk uddannet person som instruktøren, kan opfinde nye filmsprog) og dels er vi modstander af et system, som på denne måde reelt stavnsbinder de kunstneriske kræfter til et bestemt produktionsselskab. I mange projekter kan en nær tilknytning mellem en instruktør og et produktionsselskab være til gavn for alle, men den naturlige balance forrykkes, når det ikke er instruktøren, som kan vælge mellem mulige samarbejdspartnere, men derimod producenten, som kan vælge og vrage. Alle erfaringer viser os, at i sådanne sager, forringes arbejds- og kontraktforhold for instruktøren væsentligt, ligesom filmen ender som den store taber. Slutteligt er slate-funding en opfindelse fra en helt anden filmkultur – den anglo-amerikanske – hvor der er andre ophavsretlige regler, et andet filmfinansieringssystem, andre samarbejdsstraditioner, samt et andet forhold mellem producenter og de skabende kunstnere.

Slutteligt bør DFI anerkende, at de har et ansvar for den samlede danske filmproduktion og ikke kun de film, som har været igennem støttesystemet. Der er gentagne klager over, at DFI ikke ønsker at købe "**independent-film**" eller støtte disse med distributionsstøtte, hvilket med forsommerens debat in mente, kan skabe fare for en ensretning af de film, som kommer ud, idet de andre film aldrig gives en chance. I denne forbindelse er det måske ikke helt forkert at nævne erfaringerne fra "Dogme-filmene", som DFI ikke ønskede at støtte, og som de først gik ind i økonomisk, da de kunne "lugte" en succes.

Talentudvikling :

I sensommeren 2005 fik vi gennemført en undersøgelse blandt en lang række aktive instruktører, for at afdække behovet for en sær-pulje til de projekter, som enten er for ukommercielle til at opnå almindelig støtte eller hvor instruktøren er et

relativt uskrevet blad. Undersøgelsen viste med stor tydelighed, at der er et **stort behov** og ønske om en sådan pulje.

I skrivende stund er det for tidligt at sige om den nuværende Talentudviklingsordning har virket efter hensigten, men der er et par helt grundlæggende mangler ved puljen. Da man i sin tid vedtog Talentudviklingspuljen, var hensigten at den skulle gælde for alle typer film af alle formater. Et forsøg på alene at gøre det til en fiktionspulje blev bremsset i sidste øjeblik af forligspartierne, men DFI løste problemet ved at lægge en mindre del af midlerne over til dokumentarfilmkonsulenterne, hvorved dokumentaristerne blev de store tabere i spillet om puljen. Vi mener denne uret skal gøres om, så der sker en sammenlægning af begge filmtyper og at både fiktion og dokumentar har deres **egen Talentudviklingskonsulent**.

Danske Filminstruktører mener også, at det er en uskik, at man fra styregruppens side krævede, at de kunstneriske kræfter skulle acceptere en **løn**, som lå under branchens minimumslønninger. Som på det hedengangne Novellefilmfond bør de kunstneriske kræfter tilbydes vilkår, som ligner branchens normale og som forhandles via en særlig Talentudviklingsoverenskomst.

Sluttelig hersker der i branchen stor forvirring over hvordan styregruppen i Talentudvikling vil **vise de nye film**. Vi foreslår, at man formaliserer præsentationen og visningen af de nye film overfor branchen og offentligheden, således at en stor del af befolkningen får glæde af disse helt nytænkende film.

Distribution af kort- og dokumentarfilm :

Danmark har historisk set haft en lang og smuk kort- og dokumentarfilm tradition. Hvem husker ikke PH's "Danmarksfilm" eller alle de andre kort- og dokumentarfilm, som vi som skoleelever så i skolen eller i filmklubber. Det enestående er, at de nye instruktørkræfter sagtens kan leve op til fortidens dygtige filmfolk og vi ser derfor hvert år skabelsen af den ene mere spændende kort- og dokumentarfilm efter den anden.

Problemet er, at filmenes iøjnefaldne undervisnings- og underholdningsmæssige kvaliteter ikke mødes af en tidssvarende og landsdækkende distributionen. Danske Filminstruktører mener derfor, at vi bør **nytænke distributionen**, fordi alt for mange film ikke når sit publikum. Filmene kommer ikke ud på skoler eller biblioteker i det omfang det var ønsket, og først nu har privatpersoner fået mulighed for at købe visse af filmene.

En landsdækkende spredning af filmene kan kun ske, såfremt man går fra det nuværende salg af enkelttitler til skoler og biblioteker, til en digital tilrådesstillelse af

hele kataloget til brugerne on-line over nettet. Dette vil ikke kræve de store omkostninger f.s.v.a. det nye repertoire, men vil nødvendiggøre, at DFI gives en **særpulje** til at digitalisere de ældre titler. Det er vigtigt, at et udvalg af tidligere værker fra bagkataloget også distribueres med de nyere titler, idet filmenes lange levetid skal udnyttes, ikke gemmes væk !

Samarbejdet med TV :

I forbindelse med indgåelsen af det nugældende Medie- og Filmforlig, blev det besluttet, at DR og TV2 skulle forpligtes til at støtte det eksterne produktionsmiljø ved at sætte penge i et bestemt antal film – både spillefilm og kort- og dokumentarfilm. Den tidligere usikkerhed mht. hvilke "film", som var inkluderet i støtten blev fjernet og pludselig oplevede branchen en næsten uhørt konkurrence mellem tv-selskaberne om at få "fingrene" i de bedste projekter. Og hvor den enkeltstående dokumentarfilm havde svære vilkår under det forrige medieforlig, idet navnlig TV2 kun ville støtte de mere lette reality-lignende doku-serier, har sammenkædningen også betydet, at den enkeltstående dokumentarfilm har fået en absolut nødvendig re-lancering.

Denne **sammenhæng** mellem de to forlig ser Danske Filminstruktører meget gerne fortsat i de nye forlig, idet den har været den sikrende grundsten for et rigtigt frugtbart produktionsmiljø, samtidigt med den har sørget for, at det ulige magtforhold, som fandtes mellem branchen og tv-stationerne er blevet rettet op.

Den **standardkontrakt**, som blev udarbejdet efter sidste filmforlig, der fastsatte vilkårene for TV's finansiering i film, skal fortsættes i det nye filmforlig (og også gerne udvides til at dække kort- og dokumentarfilm), men det skal understreges, at hele filmbranchen skal have økonomisk glæde heraf, ikke kun producentgruppen.. Som visse producenter administrerer de nye vilkår, får ingen af de kunstneriske kræfter glæde af, at TV er sat ned i prioriteringsrækkefølge. Og det er jo ikke rimeligt, hvis man ønsker et sundt produktionsmiljø.

Beskyttelsen af Dansk Film :

I henhold til den danske ophavsretslov er film **beskyttede værker**, der som følge af loven ikke kan ændres uden ophavsmandens samtykke og ej heller sættes i en sammenhæng, som er krænkende for filmen og den ophavsmand. Når man oveni dette lægger det faktum, at DFI administrerer på baggrund af en kunst- og kulturlov (Filmloven), burde Filminstitutets vilkår selv sagt primært være rettet mod at sikre de bedst mulige vilkår for filmene og kunstnerne. Denne virkelighed mener vi ikke vilkårene i tilstrækkelig grad afspejler.

Ud over de anker vi tidligere har nævnt, er det slående, at DFI er berøringsangste, når der opstår sager om instruktørens **"final cut"**, det kunstneriske ansvar på filmen. Mange års erfaring viser, at kun de film, som skabes på baggrund af én persons vision, er rigtigt vellykkede. For mange kokke fordærver virkeligt slutresultatet, og DFI burde om nogen være vidende herom. Alligevel tvinges visse instruktører til at afgive sit kunstneriske ansvar ved at underskrive uacceptable kontrakter, som DFI alligevel accepterer. En situation som denne ville være utænkelig indenfor nært sagt alle andre kunstarter og det er forstemmende, at filminstruktører skal lide den tort. Kun såfremt DFI sikrer, at filmens hovedophavsmand har fuld kunstnerisk frihed, er grundlaget for vellykkede og harmoniske danske film til stede.

Det er desuden tankevækkende, at DFI's engagement i filmen efter dens færdiggørelse alene begrænser sig til de økonomiske og festivalrelaterede aspekter. Ud over at give økonomisk støtte til filmene, må DFI nødvendigvis have en forpligtelse til at **beskytte den danske filmskat** generelt. Et forhold, som taler for dette, er § 2 i filmloven, som ved siden af den økonomiske støtte opremser en lang række filmrelaterede støtteområder. Heriblandt skal DFI "udbrede kendskabet" til danske film, "bevare" danske film og sikre et "bredt udbud" af film. Hvad der efter vores mening mangler, er en klar præcisering af, at DFI står som "beskytter/varetager" af den danske filmskat, således at de færdige film ikke kan ændres eller vises på en krænkende måde for filmen og dens ophavsmand.

At en sådan tanke ikke er lovgiver fjern, kan ses i ophavsretslovens § 75 som fastslår, *at uanset ophøret af den almindelige ophavsret til et værk, må dette ikke ændres eller vises på en måde, som krænker kulturelle interesser.* Man har fra lovgivers side således ment, at der kunne være **almengyldige samfundsmæssige interesser** i, at danske værker ikke blev udnyttet på en krænkende måde.

Disse regler gælder også for filmværker !

Med den kunstneriske succes danske film oplever i ind- og udland, må det være filmbranchens pligt at sørge for, at filmene bliver behandlet/afspillet med den respekt de fortjener. Vi finder det f.eks. forstemmende, at DFI stiltiende accepterer **reklameafbrydelser** af "deres film", når en nyligt afsagt dom i Sverige (som har den samme ophavsretslov som vi), har udtalt, at reklameafbrydelser er krænkende for filmen og den oplevelse seeren har af filmen. Den dom har betydet, at det svenske filminstitut har overvejet at indføre et forbud mod reklameafbrydelser af "sine" film direkte i de svenske støttevilkår.

Vi undrer os også over den manglende støtte fra DFI's side, da vi følte os tvunget til at køre sagen om DR's **panscanning** af Sydney Pollacks film "Three days of the Condor", hvor Landsretten udtalte, at visningen havde været stærkt krænkende

for filmen. Vi mener således, at DFI bør forpligtes til drage omsorg for, at ingen film støttet af offentlige danske midler må vises på en for filmen og instruktøren krænkende måde – f.eks. afbrudt af reklamer m.v.

Det nye Filmforlig og Filmloven

Vedtagelsen af det nye Filmforlig vil nødvendigvis fastsætte rammerne for den nye Filmlov og for DFI's administration af filmstøtten. Vi mener, at **filmrådene skal styrkes**, så de bliver det rådgivende redskab for bestyrelsen og direktionen de oprindeligt var tænkt som. Som det er nu, anvender man kun en forsvindende lille del af de erfaringer, som ligger i medlemmerne af rådet.

Ligeledes må de **demokratiske sagsgange** i DFI styrkes, således at man undgår unødigt topstyring af instituttet. Det kan bl.a. opnås, såfremt man giver de professionelle filmfolk en mere bestemmende indflydelse end de har nu. Angsten for vennetjenester og kammerateri må aldrig stå i vejen for den uhindrede strøm af informationer til DFI's beslutningstagere.

Slutteligt virker personsammensætningen af f.eks. **"Kontaktudvalget"** ikke ordentligt gennemtænkt, hvorved en masse dyrebar information til bestyrelsen og direktionen går tabt. Selvom en del af medlemmerne i Kontaktudvalget ingen professionel tilknytning har til filmbranchen, har de alligevel en markant indflydelse på beslutningsprocessen i DFI, idet udvalget kan udpege 2 medlemmer til Rådene, hvilket giver det en ulig stor stemmevægt i forbindelse med rådendes valg til Instituttets bestyrelse. Danske Filminstruktører mener derfor man bør overveje at ændre opstillingskriterierne hertil.

Afslutning :

Som overskriften markerer, er vores filmpolitiske udspil inspireret af visionen om, hvorledes Danmark fortsat bevarer sin top i den absolutte filmelite. Vi skal lave endnu **flere** danske film, vi skal lave mange **forskellige typer** film for kun på denne måde får vi endnu flere **mageløse** film.

Men kravet om (og behovet for) en fortsat gunstig udvikling af vort lands filmkultur, kan kun imødekommes af konkrete administrative foranstaltninger og et bæredygtigt økonomisk sikkerhedsnet.

Derfor er det nødvendigt at være fremadskuende, for kun derved sikrer vi, at den rivende udvikling, som den danske filmkunst er inde i, kan fortsætte. Alle erfaringer viser, at såfremt filmstøtten bliver beskåret eller fastholdt i tidligere støtteniveau, og såfremt man ikke fortsat evaluerer og tilretter sin filmstøtteadministration, vil denne

udvikling nødvendigvis lide et uopretteligt knæk, som det vil tage mange år at genskabe.

Nærværende udspil giver Danske Filminstruktørers konkrete anvisninger til, hvorledes denne udvikling kan fortsætte.

Danske Filminstruktører
2006